

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prefinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 9 avgust 1940
God. XI • Broj 32

Pleva reči i zrno istine

Ako je ikada bilo potrebno umeti čitati i misliti, to je danas. Propaganda i kontrapropaganda sukobili su se u tako oprečnim tvrdnjama, da čoveku mora zaista glava da prsne, ako protiv svih tih glasnogovornika nije oboružan trezvenim i zdravim razumom, svojom nepokolebljivom nacionalnom i ljudskom svešću, i smislom da razlikuje pravdu od podvale i laž od istine.

Već samo čitanje novina danas je mučan posao i može pre da zavede, nego li da prosveti onoga, koji ne ume vešto da odvagane to što čita; da svakoj vesti odgoneta izvor i pobude, da im napipa cilj, direktan, a često i zaobilazan (baš protivno od onog što se tobož kaže!); i ako ne ume da iz svega toga stvori svoj sopstveni sud. Ima ljudi koji pročitaju samo голу sadržinu vesti, prelazeći, i preko varoši iz koje je poslata, i preko agencije koja ju je raširila, i preko lista koji ju je objavio, ma da je jasno da ista stvar dobija posve drugu boju, ako je daje n.p.r. agencija „Tass“ (Moskva), nego li ako je daje agencija „Reuter“ (London), ili DNB (Berlin), „Stefani“ (Rim), „Havas“ (Paris), itd.; da je posve drugo to što kaže današnji „Havas“, nego li jučerašnji. Ima čak slučajeva, da neka agencija nosi nemački naziv, kao n.p.r. „Freiheit-Sender“, a da je sva protivna Nemačkoj; kao i takvih, da se zove n.p.r. „United Press“, a da nema nikakve veze ni sa engleskim ni sa američkim interesima. Naročito u vreme rata propaganda ne preza ni pred kakvim sredstvima, tako da su n.p.r. pojedine države zabranile svojim građanima da slušaju druge vesti osim svojih; pa to nastoje da protegnu i na druge zemlje. I najneutralnije države, čija štampa nema drugu želju nego da objektivno obavesti svoje čitaoce, podvrgnute su sumnjičenjima zaraćenih strana, koje neutralnim državama nastoje da nametnu isključivo svoje vesti i svoja tumačenja.

U takvim prilikama, ne samo da treba umeti čitati, već treba imati IZRAĐENI NAČIN RASUĐIVANJA, LOGIČAN I NEPOMUĆEN PREDRASUDAMA, koji se neće dati smesti ni preteranim hvalama ni preteranim kudeњem, niti ikakvim alarmantnim vestima. Treba čitati i između redi, pa tražiti suštinu i u onome, o čemu se izbegava da se govori, i razumeti da mnogo reči ima često za cilj da se u njima, kao u plevi, zaturi zrno istine. Ali važnije od svega je, da svaki narod i svaki njegov pripadnik treba da imaju ODREĐEN I NEPOKOLEBLJIV SUD O TOME ŠTA SU NJIHOVI INTERESI I CILJEVI. Prilike mogu da izmene puteve, kojima se dolazi do tih ciljeva, ali same ciljeve ne; jer se kod svesnih naroda ti ciljevi zasnivaju na nepromenljivim dobrima pravde, napretka, blagostanja i nacionalne kulture, i na punoj državnoj nezavisnosti i snazi.

Kad je jedan narod svestan tih načela, onda mu kao na dlanu leži sve ostalo: I odakle može da naiđe opasnost i odakle pomoć; i čemu treba da se raduje i zbog čega da se zabrine; i kome može da veruje, a koga da se boji; i šta može od koga da primi, a šta ne. Ima stvari koje su određene odnosima sila, istorijom, prirodom naroda, njihovim osobinama i razlikama, geografijom itd. Ma da se vrlo često upotrebljava fraza, da se u današnjim vremenima stvari „preko noći, iz osnove menjaju“, činjenica je, da se nikada u istoriji nije „preko noći“ ništa „iz osnove“ promenilo, već se, otkad god je sveta, prave osnovne stvari razvijaju u istom pravcu, a naglo se menja samo to što je na površini i što ljudi, zbog uobraženja, nazivaju „osnovnim“. Tako će biti i sada. Nema tog novog poretka, koji bi u ljudima i narodima mogao da uguši većitu i neugasivu žed za pravdom, slobodom i napretkom, ni praiskonsku ljubav za rodnu grudu i materinji jezik, ili zahtev za svojom državnom i nacionalnom nezavisnošću.

To naročito važi za naš narod. Može da svrši rat kako bilo, svestan će Jugosloven, čestit Srbin, Hrvat i Slovenac, uvek znati, da mu nema budućnosti u podražavanju tuđeg, ni u ovisnosti od bilo kog sistema ili grupe, već jedino u neograničenoj narodnoj svesti i suverenosti. A kad to zna, onda mu je sve drugo jasno, i nikakva propaganda ga neće pokolebati. Jer naš narod ima praiskonsku mudrost, sažetu u narodnoj pesmi i u delima naših velikana, u kojoj su, kao u stoletnim kalendarima, putokazi i odgovori

Соколка прослава Краљевог рођендана

Као што смо већ јавили, у претпрошлом броју, Савез Сокола К. Ј. је одредио специјални одбор, који има да изврши припреме за овогодишњу прославу РОЂЕНДАНА Њ. В. КРАЉА ПЕТРА II, која ће бити нарочито свечано обављена, пошто тим рођенданом наш млади Краљ улази у годину свог пунолећства, а соколство у завршну годину Соколске Петрове Шетолетке. Одбор је одржао већ неколико седница и припреме су у пуном току. Одмах су дата упутства свим жупама и јединицама, које су такође предвиделе већ опсежне припреме за ову велику свечаност. Сем велике соколске штафете из читаве земље, која ће читав наш народ симболички повезати у љубави према свом узвишеном Владару, предузете су у свима жупама и јединицама предрадње за свечане академије, свечане поворке и остале приредбе, међу којима треба нарочито споменути ватромете и огњеве, којим ће поједине јединице украсити околне планине својих седишта. О даљњим припремама ове велике родољубиве соколске свечаности јавићемо у идућем броју.

Годишњица Тиршеве смрти

Данас се навршава 56 година од трагичне смрти оснивача соколства, др. Мирослава Тирша, који је, у ноћи између 8 и 9 августа 1884 године, пао у реку Аху код Оеча у Тиролу, недалеко Хабишена. Мртво тело др. Тирша нађено је тек 21 августа и 9 септембра, на врло свечан начин сахрањено је у Прагу.

Југословенско соколство сетиће се и ове године, заједно са осталом словенском соколском браћом, оца соколства и одати му бар у души дужну пошаст, Тиршев дух ће кроз векове да провејава нашим радом за слободу и добро народа.

Нека је вечна слава др. Мирославу Тиршу!

Сocijalna misao u sokolstvu

Socijalna misao nikad nije bila potisnuta u sokolstvu, iako je možda nekima izgledalo da se u izvesnim momentima poklanja više pažnje kojoj drugoj grani sokolskog rada. Oduvek se podvlačilo u našim redovima princip: Svi smo jednaki, bez razlike na stalež i položaj, i svima jednako treba da se posvećuje pažnja! Najbolji dokaz, koliko je sokolstvo prožeto socijalnim osećajem, jeste osnivanje sokolskih četa na selima. Rad i uspesi sokolstva na selu dali su najboljeg dokaza o staranju sokolstva za zapuštene i siromašne. Ne samo u selu, već i u gradovima, većim i manjim, gde živi radnički element, sokolstvo je vodilo i vodi brigu za radnički stalež. Zar mnogi naši najbolji vežbači i takmičari, nisu radnici?... U živom mi je sećanju slika sa jedne akademije Sokola II. u Beogradu. Najbolji vežbač u jednoj vrlo teškoj tački bio je jedan brat, koji je svojim nastupom zadivio gledaoce. Znaјуći da treba mnogo i mnogo slobodnog vremena za spremanje takve tačke, upitao sam starešinu društva, što je po zanimanju taj vežbač. Odgovor me zadivio: „Radnik, mislim u jednoj pekari. Radi ceo dan, ili noć, ali još uvek nade slobodnog vremena za sokolanu, gde marljivo vežba, iako nemamo prikladnih prostorija“. — Posle je nastupila još jedna skupina vežbača. Mislio sam, sigurno neki akademikaři. Ali odgovor je bio opet isti: „Sve su to radnici“...

I kada ovi radnici ne bi videli, koliko im korist pruža sokolstvo, u fizičkom, moralnom i socijalnom pogledu,

zar bi oni žrtvovali ono malo dragocenog, slobodnog vremena, da rade u sokolani, umesto da se odmaraju ili šetaju po parkovima i ulicama, kao toliki blazirani i dokoni mladići? Kada to isto ne bi osećali oni nebrojeni seoski mladići, koji sa toliko volje i ljubavi posećuju vežbaonicu, nakon teškog i napornog rada, a za koje neki kažu da im nije potrebna vežba, jer da se izvežbaju dovoljno radom u polju; — kada oni ne bi bili svesni da je baš sokolstvo organizacija, u kojoj im je pravo mesto i koja najbolje može da unapređuje njihove interese, socijalne i ekonomske, zar bi oni ostali u našim redovima?

Još nešto ima, što se ne sme zaboraviti. Današnjica je takva, da nam nije moguće pričati samo o socijalnoj pravdi i ekonomskom preporodu sela. Ozbiljnost vremena u kome živimo, nalaže najpre osiguranje i čuvanje nacionalne i državne nezavisnosti. Spremanje zato je primarna i sveta dužnost sviju svesnih državljana, a nas sokola pogotovo. Zbog toga može izgledati da smo mi narodno - odbrambenom radu zapostavili socijalna i ekonomska pitanja, ali to nije tačno. Najpre je sloboda i nezavisnost! Samo u svojoj, nezavisnoj i slobodnoj državi, bićemo u stanju da izvedemo, i socijalni i ekonomski preporod našega naroda. Niko nam drugi ne može to izvesti, bez štete po nas i našu zemlju! Samo mi smo u stanju da sebi pomognemo! I zato je imperativna potreba da se pripremamo za održanje naše nezavisnosti i slobode, u kojoj ćemo jedino moći da izvršimo što se od nas očekuje.

Moramo priznati da je naš narod ekonomski još mnogo zaostao, a i socijalno je još uvek zapušten. Ali ima jedna utešljiva pojava: Ma kako siromašno živeo, naš seljak i radnik se neće nikada izneveriti Otadžbini! Koliki naši seljaci nemaju ni jedanput dnevno da jedu, koliki su, takoreći bosi i upola goli, bez prozora i patosa u kući, bez kreveta i stolova itd; koliki ne znaju ni što je knjiga, novina i bioskop, ali svi su oni verni i odani slobodi svoje zemlje! Zato imamo najboljeg dokaza u današnjici. Ostavljaju ljudi poslove i

za sve nedoumice, sve nedaće, sve teškoće i sve zabune, ma ko ih sejaо. I ta mudrost kaže n.p.r. da nema dobra u onom što se nameće silom i izvana; — da „ne pada sneg da pomori svet, nego da svaka zverka svoj trag pokaže“; — da mnogo reči ne znači mnogo dela; — i da su se u svima teškim vremenima i kod svih naroda, zaštićeni i okuraženi „situacijom“, javljali pelivani, da vašarskim nudenjem zagluše šutnju onih, kojima je dobro otadžbine iznad svega.

Sve je to, dakle, naš narod i ranije prebrodilo, i uvek je umeo da pogodi svoj put. Takav je on i danas, u svojim skromnim seoskim domovima, na svojim oranicama i u planinama, primajući sa zdravom skepsom svu zaglušnu buku glasova koji uzalud nastoje da ga zavedu. I u nje še moramo ugledati! Svestan Soko se ne sme dati trovati doskočicama kavanskih mudrijaša, čiji su ciljevi sumnjivi, već da, SA ZRNA SVOJE NACIONALNE ISTINE ODSTRANI PLEVU TUĐIH INTERESA, ne popuštajući ni za dlaku od svoga jedino dostojnog ideala, a to je PUNA SLOBODA, SNAGA I VELIČINA JUGOSLAVIJE!

porodice, bez ikakve žalbe, i odlaze na vojnu dužnost.

Ovakvim sinovima obiluje naša zemlja, ali baš to nameće i sokolstvu i merodavnim državnim faktorima nove dužnosti i nove napore na socijalnom polju. Sokolski socijalni rad treba da ide za tim, da se onima koji brane otadžbinu, učini puna pravda, pa da se temeljito poprave i saniraju prilike u socijalnom i ekonomskom pogledu. Sokolstvo je i socijalno i nacionalno! Ono je narodno. A što je narodno, to je korisno za čitavu zemlju, a naročito za one njene slojeve koji su najbrojniji i najvažniji. Na njima počiva i država i nacija!

J. M.

SAVEZNA ŠTAFETA ZA 6 SEPTEMBAR

U vezi sa proslavom rođendana Nj. V. Kralja Petra II održaće se 6-IX kao najvažnija priredba: Savezna štafeta, koja će dolaziti iz svih župa i donositi pozdrave mladome Kralju prilikom njegovog rođendana. Sve pripreme u tom smeru su u punom toku. Načelnstvo Saveza SKJ je odredilo tačno i detaljno kako i koliko će pojedini trkači trčati. U cilju sprovođenja tog rada potrebno je da sva župska načelnstva hitno i u celosti dostave tražene podatke i skice svog teritorija, sa prugom kojom će se prenositi štafeta. Napominjemo, da mnoge župe nisu to do danas učinile. Molimo sva bratska načelnstva, da najhitnije izvrše sve predradnje i dostave potrebne podatke načelnstvu Saveza SKJ, koji su zatraženi u okružnicama Saveza SKJ br. XVIII, i XXII. M. M.

Tečaj pripravnosti u Banjaluci

U Sokolskom domu u Banjaluci održava se tečaj za instruktore sokolske pripravnosti kojim rukovodi Sokolska župa Banjaluka. Tečaj posećuje 25 članova i članica, a obrađuju se pored predmeta iz narodno - odbrambene pripravnosti i svi predmeti sokolskog vaspitnog rada. Nastavnici tečaja zadovoljni su sa dosadanjim radom.

50 GODINA OD SMRTI ИВАНА МАЖУРАНИЋА

U недељу, 4 августа, navršilo se 50 godina od smrti velikog jugoslovenskog pesnika i hrvatskog bana, Ивана Мажуранића.

Нема писменијег човека у нашем народу, који не зна за име песника Мажуранића, великог аутора „Смрти Смаилага Ченгића“, једног од најзнаменитијих дела читаве југословенске књижевности, у коме су високим уметничком инспирацијом опеване патње и јунаштва херцеговачке раје и величанствена осветничка дела црногорских витезова, који су кроз стољећа бранили своје име и своју веру против много јачег непријатеља.

Иван Мажуранић је рођен у Новом Винодолском, на Хрватском Приморју, 1814, и већ у младости се показао као одличан ђак. Још док је био на универзитету, упознао се са илирским будитељима, па је већ у другом броју Гајеве „Данице“ објавио песму „Приморца Даници“, у којој слави мисао југословенског буђења и слободе. А г. 1850 заједно са Вуком, Ку-

25-годишњица битке на Мојковцу прославиће се на свечан начин, првог септембра

Ове године навршава се 25 година од познате битке на Мојковцу, где је црногорска војска поновила подвиге јунаштва са Вучјег дола, Царевог лаза, Чева и других попришта јуначких мегдана, и где је црногорско оружје забележило неизбришиве странице славне историје Црне Горе. Ту на Мојковцу војска Краљевине Црне Горе учинила је крајњи напор и дала надчовечанске жртве, да би омогућила војсци Краљевине Србије да настави свој мученички легендарни прелаз преко Албаније. Јединство националног осећања и националних идеала обе војске није се никад тако узбудљиво манифестовало, као у овим часовима, у којима је вођена велика бит-

ка на Мојковцу.

Савез Сокола Краљевине Југославије сматрао је за дужност, да даде потицаја за што свечанију прославу овог великог догађаја, уверен да ће се његовој иницијативи одазвати, не само националне организације, него и читава патриотска јавност. Прихватавши идеју о прослави, на потицај своје соколске жупе на Цетињу, Савез је већ извршио прве припреме за организацију прославе.

Прослава ће почети академијом, која ће се одржати на Цетињу, 31 августа. Академија која ће трајати од 19 до 21 час, биће преношена путем радија, тако да ће целокупна национална јавност моћи пратити овај значајан догађај. Други

део свечаности одржаће се на месту славног бојишта, на Мојковцу, где ће бити одржан помен палим херојима Мојковачке битке. Ту, у Колашину, организован је посебан одбор за дочек, у коме се налазе најодличнији претставници свих братстава, колашинског и бјелополског среза, који су највише дали жртава у овој славној борби.

Свечаност ће посетити велики број сокола, не само са подручја Зетске бановине, него и претставници Савеза, те соколских жупа из целе државе. Очекује се да ће прослава мојковачке битке бити једна од најзначајнијих националних манифестација последњих година, у овом крају.

Otvorenje Savezne prosvetne škole

U ponedjeljak, 5. o. m., svečano je otvoren osmi tečaj savezne prosvetne škole, koji se održava u Studentskom domu Kralja Aleksandra, u Beogradu. Otvorenju su prisustvovali, od strane Savezne uprave, braća ing. Milivoje Smiljanić, zamenik starešine i br. Radmilo Grdić, generalni sekretar Saveza Sokola K. J., koje je srdačno pozdravio predsednik Saveznog prosvetnog odbora i upravnik škole, br. Miloš Stanojević, kao i prefekta škole, br. majora Čedu Zivanovića, ekonomu, br. Batu Atanackovića, predavače br. Đ. Brzakovića, Dr. Protića i dr.

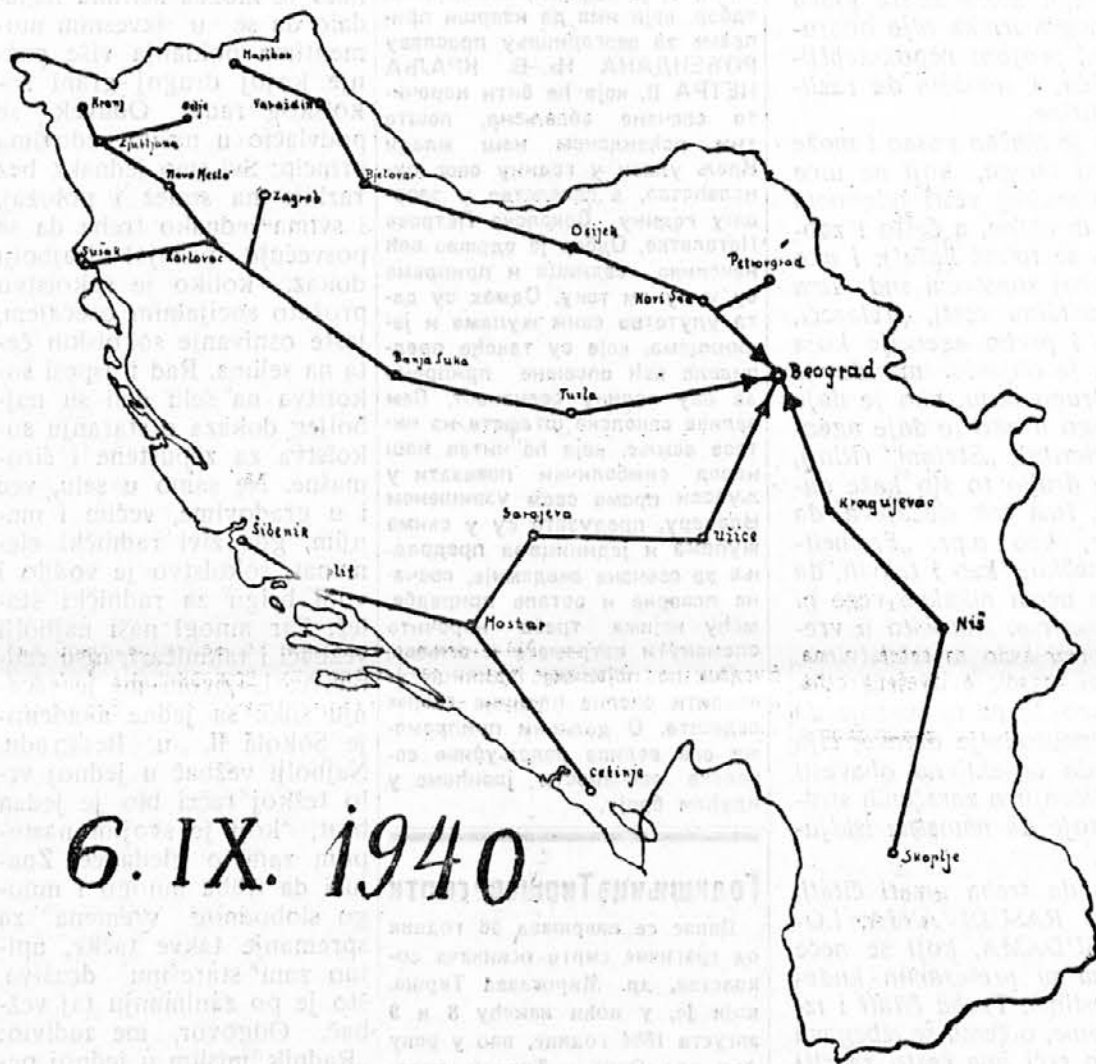
U ime Savezne uprave otvorio je tečaj br. Smiljanić, koji je u podužem govoru izneo svrhu i značaj rada u školi, obzirom na sadanje prilike. Njegove reči bile su sa pažnjom i razumevanjem saslušane i nagrađene srdačnim aplauzom. Zatim je govorio br. Stanojević ponovo, posle čega se prešlo na redovan rad, pa je prvo predavanje održao br. Brzaković o sokolskom radu na selu.

Tečaj će trajati do 18. avgusta. Na njemu će predavati istaknuti sokolski prvaci i radnici iz Beograda i unutrašnjosti. Pored pohoda na Avalu i Oplenac, biće priređeno još nekoliko izleta u okolinu, kao i poseti raznih znamenitosti u prestonici. Na tečaj je stiglo oko 60 učesnika iz svih krajeva Otadžbine, dok je desetak prijavljenih sprečeno bilo vojnoučebnom ili drugim.

Svi tečajci su vrlo zadovoljni prijemom, smeštajem i radom u školi, pa se nadati, da će i ovogodišnja Savezna prosvetna škola, koja se održava, kao Prosvetno - narodno - odbrambeni tečaj, dati odlične rezultate u radu na terenu, što je želja i organizatora tečaja kao i samih učesnika. Jm.

Letovanje beogradskih Sokola

Sokolsko društvo Beograd VI organizovalo je ove godine samostalno letovanje za svoje članstvo u selu Miloševcu, na koga je pošao lep broj učesnika 14 jula, pod vođstvom brata Đorđevića. U programu boravka je i sokolski narodno - odbrambeni rad, pored ostalog programa iz svih grana sokolskog vaspitnog rada. S. D.

схватљиво то ремекдело наше класичне књижевности, да Мажуранић није успео да дубоком интуицијом продре у дух Гундулићевог стварања, па да, и у језику, и у дикцији, и у начину мишљења састави оба певања на такав начин, да заједно са осталом песмом дају савршену органску целину.

У „Смрти Смаилага Ченгића“ Мажуранић је приказао погинулу столачку Аге Ченгића, који је био страх и трепет сиротне херцеговачке раје, што му је дало прилике да у заносним стиховима опева борбу Црне Горе и осталих наших народних јунака „за Крст часни и слободу алатну“, те да свој епос протка најузвишенијим мислима о Богу, вери, отаџбини, чојству, јунаштву итд. Мажуранићева песма је на тај начин постала духовном својином читавог нашег народа и изазвала велики утицај на национално буђење Хрвата и Срба.

Сokolство се, са најдубљим пијететом сећа овог великог песника, јунаштва и слободе, који је, у нашем народном јединству и слози увек видео главни услов за сретну будућност Хрвата и Срба, и који је неслогу

толико мрзео, да је у својој надопуни Гундулићевог „Османа“, написао познате стихове:

„Ах да је проклет, тко,
цнећ вире,
на својера режи брата,
јер несрећа твоја извире
само из тога кална блати!“

Чешка епопеја о Југославији

Недавно је у Прагу објављена књига „Vitr od more“ (Ветар с мора), коју је написао чешки песник и велики пријатељ Југославије, Адолф Весели. Књига је објављена под покровитељством Чешко-југословенске лиге, у издању књижарнице Ј. Мазача, и има 160 страна великог формата. То је песнички епос ретког заноса и лепоте, који пева красоте и снагу нашој отаџбини која прожима читав југословенски народ. Први део епоса, „Стражар светоника“, се догађа на острву Корчули и приказује напорне, али романтичне згоде младог рибара Анте Новљана. Други део епоса, „Дозив мора“, пун је екстатичног одушевљења над лепо-

том приморја и наше морске пучине, док трећи део, „Сунчани крес“, пева велику победу југословенске мисли и независне југословенске државе, која је дошла до свога слободног мора.

Дело Адолфа Веселог је прожето дубоким познавањем нашег народа и наших крајева и великом љубављу за његов напредак и слободу. Будућност своје југословенске браће, чешки песник види само у слози и јединству, у раду и напретку. У својој песми он каже:

„Спајати народ у мисли и духу,
прожети сва срца немиром
пуним стварања, уништавати све
што слаби и раздваја, и свему
што цвате даривати сунце!...
Дигнути народ свој на светску
висину и градити славну Југославију!“

То је програм кога, брат Весели поставља својој југословенској браћи, а у чијем загрљају жели да види и Бугарску:

„Четири словенска рода, мушки,
један поред другог, једнодушно
дижу главе к сунцу и кликују:
Живела Југославија, живела
славна и заједничка мати наша!“

Smrt dr. R. Fuksa

jednog od najuglednijih predstavnika
Jugoslovenskog sokolstva

U utorak, 6. o. m., umro je u Ljubljani brat Dr. Riko Fuks, jedan od najpoznatijih i najplodnijih sokolskih radnika i pisaca, bivši tajnik Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, član uprave Saveza Sokola K. J., urednik sokolskih listova, bivši narodni poslanik, član konzorcija „Sokolska volja“ itd. Bio je i gradski savetnik u Ljubljani.

Ime Dr. Fuksa poznato je po njegovom sokolskom radu

Godine 1928 i 1929 odgovorni je urednik „Sokolskog Glasnika“. Od osnutka Saveza Sokola K. J. pa sve do 1935 godine član je Savezne uprave. I poslednjih godina zanimalo se za sve što se sokolstva tiče, ostajući stalno povezan sa organizacijom, kojoj je dao najlepše dane svoje mladosti, svoj muževni život, dušu i srce!

Jugoslovensko sokolstvo ostaje mu dužno večnu zahvalnost. Sokoli širom Jugoslavije pognuće glave pred veličanstvom smrti, koja nam otkriva još jednog pionira i borca, i kliknut iz duše pune

Neka je večna hvala i slava velikom Soklu i Jugoslovenu, Dr. Riki Fuksu!

J. M.

Izvršni odbor Saveza Sokola K. J. održao je u sredu uveče komemorativnu sednicu povodom smrti Dr. Rike Fuksa. Sednicu je otvorio I. zamenik starešine, br. Dr. V. Belajčić, koji je u podužem govoru ocrtao život i rad velikog Sokola i Jugoslovena, Dr. Fuksa, ističući da je dug, kojim je on zadužio narod i sokolstvo neizmeran i da će jugoslovensko sokolstvo ostati večno blagodarno neprežaljenom pokojniku.

Zaključeno je, da Savez SKJ na sahrani Dr. Fuksa zastupa zamenik starešine, br. Joža Smertnik. Pokojnikovoj porodici poslano je brzojavno sačuvanje, a na saveznoj zgradi je izvešena crna zastava.

Sokolsko društvo Celje Matica

Naše društvo uključujući današnjim splošnim prilikama nemoteno nadaljuje z delom. V telovadbi ne opažamo zastoj, zlasti pri ženskih oddelkih. Na splošnih župnih tekmah članice in naraštajke dne 30. junija 1940 je vrsta članice izmed 370 dosegljivih dosegla 297 točk in zavzela II mesto. V srednjem oddelku sta tekmovali sicer le dve članice, ki sta dosegli lepo število točk. Naraštajke so se pa naravnost odlično izkazale. Tako si je vrsta v višjem oddelku priborila I mesto, med posameznicami je na I mestu Mija Mravljakova, na 2. Gabrijela Stanovškova, na 3. Rija Jagrova, vse iz Celja matice. K okrožnim tekmam višje ženske dece je naše društvo izmed petih vrst postavilo 4 vrste, ki so se uvrstile na prva tri mesta. Kot posameznice so bile 1. Višner Mera, 2. Mahkovec Ruža, 3. Božič Nada, vse iz Celja matice. Nižje ženske dece je bilo le za eno vrsto in še ta iz Celja matice. Višje moške dece je tekmovalo 7 vrst, od teh 4 iz Celja matice in prišli dve vrsti na prvi mesti. Najboljši posamezniki so bili 1. Roš M., 2. Drole F. in Kovačič V., 3. Cvahte F., vsi iz Celja matice. V vrsti nižje moške dece so isto tako zavzeli kot posamezniki prva tri mesta pripadniki matičnega društva.

Izidi letošnjih tekem bodo našo mladino gotovo še bolj navezali na telovadnico.

IZ UREDNIŠTVA

Glavni urednik „Sokolskog Glasnika“ se nalazi na kratkom odmoru, pa se mole saradnici, da za to vreme pisma šalju izravno uredništvu lista.

Румунија и њени суседи

У очекивању, како ће се развити сукоб између сила осовине и Енглеске, и када ће доћи до немачког напада на Велику Британију, светска јавност нарочито пажњу поклања проблемима који су у вези са Румунијом, а нарочито споровима који достоје између Румуније с једне стране, те Мађарске и Бугарске с друге стране; а у вези с тиме и унутарњем положају у румунској држави.

После одступања Бесарабије и једног дела Буковине, званична румунска политика доживела је велику промену. Завео се унутарњи режим, за који се мислило да ће државу приближити силама осовине, и званично се изјавило ослањање на Немачку и Италију, па су предузети чак извесни кораци, који су директно уперени против енглеских интереса. Румунска се надала да ће је то очувати од даљњих територијалних уступака. Тако је дошло до салцбуршких разговора, на којима су силе осовине утицале на Мађаре, Бугаре и Румуне, да своје спорове реше мирним путем или да их одложе; да буду умерени и да под сваку цену избегавају да дође до сукоба на Балкану. Међутим се и Бугарској и Мађарској жури, а Румунија би такође хтела што пре да знаде на чему је, јер без тога, у данашњој неизвесној атмосфери, не може никако да приступи консолидацији унутарњих прилика.

Спор са Бугарском је много лакши, него ли са Мађарском. Бугарска од Румуније тражи само јужну Добруцу, дакле територију која је, све до г. 1912 био бугарски и који је у великој већини настањен од Бугара; а кога су Румуни, после српско-грчке победе г. 1912, на лак начин окупирали. Румуни и сами признају, да се ту ради о бугарском елементу и према последњим вестима изгледа, да је начелан пристанак о уступању Добруце Бугарима већ готов, и да ће до формалних преговора о томе доћи кроз најкраће време. То утолико пре, што решењем спора са Бугарском Румунија рачуна да ће стећи пријатност, не само Берлина и Рима, него и Москве, а донекле и саме Софије, па да ће њен положај у преговорима са Мађарском бити много јачи.

Сукоб са Мађарском је много тежи, јер је територију који Мађарска тражи од Румуније, готово десет пута већи него ли онај што га тражи Бугарска. Мађари на име траже читав Ердељ, позивајући се на историјска права круне Св. Стевана, и тврде да у том крају живи милион Мађара; док Румуни одвраћају да је број њихових сународњака у Ердељу три пута већи него ли мађарских, и да Мађари у Ердељу творе само раштркане скупине. Што је још важније, изгледа да ни сама Немачка није вољна да подупре максималне захтеве Мађара, зато што не жели да сувише ослаби Румунију, која би на тај начин могла да дође под утицај Совјета, или да подлегне унутарњим немирима, што би пореметило економски живот на југоистоку, чија је важност за Немачку велика. Због тога се, са стране Берлина и Рима Мађарима саветује такође умереност.

У румунској и мађарској штампи се међутим води жучна полемика, која је нарочито карактеристична за Румунију, јер показује све већу непопустљивост. Док се спор са Бугарском оставља по страни, читава румунска јавност из дана у дан све више подвлачи одлуку, да неће пристати ни на какво одступање територија Мађарској и да ће употребити сва средства, да своја права одбрани. У томе се, изгледа, слажу све партије и групе, почевши од најдесничарских, па до сељачких и социјалистичких. Сам вођа румунских сељака, др. Маниу, стоји на челу антиревизионистичког покрета, а познати румунски државник, Вајда Војевод, упутио је Краљу Каролу писмо, у коме каже, да ће се Румуни, ако буде требало, силом одупрети да одступе румунски териториј Мађарској. С тиме су се сложили и Братиану, Јорга, Георгију и остали румунски политичари, који су у том правцу имали важне разговоре са председником румунске владе. Из Букурешта се јавља да је г. Маниу изјавио чак, да ће његови присталице радије прогласити Ердељ самосталном државом, под протекторатом Совјетске Русије, него ли да одступе неки његов део Мађарској. А представници свих партија упутили су један меморандум Берлину, Риму, Лондону и Вашингтону, у коме се противе одступању територија. Прекујуће је међутим румунски посланик у Риму, Боси, посетио Будимпешту, али је његов разговор са мађарским државницима био унапред кратко. А „Берлинер Берзен Цаитунг“ напада оштро на непопустљивост г. Маниу-а и читава његова акција.

Истовремено са тиме, расте и унутарње узбуђење у Румунији, тако да је страна штампа, а нарочито неутрална, пуна гласова о „претстојећој кризи“. Агенција Стефани јавља, да је генерал Сискину упутио јавности писмо, у коме оптужује бивше румунске министре, што се већ раније нису ослонили на Немачку и Италију. Према другим вестима тврди се, да г. Маниу настоји да оствари образовање владе. Сељачке странке, са неким левицарским групама, чији би циљ био приближење Совјетима и Тур-

ској, и стварање нове групације сила на Балкану. Г. Маниу настоји да искористи тешкоће данашње владе г. Цигуртуа, као и чињеницу да Краљ Карол прима непрестано писма из Ердеља, да цео народ стоји уз г. Маниу. Према једној вести, г. Маниу би у своју владу примио и Гвоздену гарду. И Агенција Рајтер шири вест, да су Гвоздена гарда и странка Др. Маниуа објавили манифесте, у којима траже да се не отступа ни комадић румунског територија, па јавља чак да се у тима летцима препоруча англофилска политика. А швајцарски листови јављају о поштрењу дисциплинских казни против официра у Румунији, у вези са „поступцима озбиљне нарави великог броја официра, приликом евакуације Бесарабије“. Румунски лист „Курентул“ пише да се ради о „чишћењу у војсци“, које је у вези са одступањем са дужности шест румунских дивизијских генерала.

Sokolska hodočašća na Oplenac i Avalu

U četvrtak su doputovali u Beograd naraštajci Sokolske župe Sarajevo, njih 45, koji su, posle tromesečnog narodno - odbrambenog logora na Okruglici planini posetili grob Viteškog Kralja na Oplencu gde su položili lepo izradenu zemljanu vazru sa svežim buketom bosiljka, omiljenog cveća Kralja Aleksandra i napisom: »Kralju Aleksandru I. Ujedinitelju — naraštajci Sokolske župe Sarajevo«.

Posle posete prestonici, gde su razgledali razne znamenitosti i posetili Savez Sokola K. J., gde ih je pozdravio glavni sekretar br. Radmilo Grdić, naraštajci su posetili grob Neznanog Junaka na Avali. Ovim pohodom završili su na najlepši način tromesečnu narodno - odbrambenu školu, ponевši u duši neizbrisive utiske i gotovost da se svim silama založe u radu za svoj narod i otadžbinu.

Danas stiže u Beograd oko 50 članova Sokolskog društva Mostar sa muzikom, koji će se zadržati u Beogradu dva dana, za koje vreme će razgledati prestonicu, posetiti Savez SKJ, Aeroklub itd. Posetiće i Oplenac i Avalu, gde će se pokloniti senima Kralja Mučenika i Neznanog Junaka i položiti vence.

Župski prednjački tečaj za članice i naraštajke u Krapini

Sokolska župa Zagreb priredila je u Krapini, u Hrvatskom Zagorju, svoj godišnji prednjački tečaj za članice i ženski naraštaj, od 15 do 28 jula. Tečaj, koga je pohađalo 9 članica i 9 naraštajki, održan je u lijepom domu Sokolskog društva Krapina, koji ima prostranu vježbaonicu i plivački bazen u blizini, usred zelenila. Tečaj je organizovan i vođen na internatskoj bazi, a na njemu su

učesnice naučile sve što je potrebno da zna prednjačkinja u radu sa svojim kategorijama. Naročita pažnja posvećena je bila radu u sokolani, u vezi sa današnjim prilikama i potrebama. Tečaj je vodila načelnica župe Zagreb, uz pomoć savezne prednjačkinje, sestre T. Stifterjeve. Uspjeh tečaja je zadovoljavajući, a korist od njega pokazće se u skoroj budućnosti. Sk.

Власти саме крше закон и Бановини Хрватској

Често читамо у загребачким листовима притужбе, да се са стране Београда крши закон о Бановини Хрватској, док међутим има једна ствар, и то врло значајна, у коме сама Бановина Хрватска, откад год је основана, крши тај закон на најеклатантнији начин!

Ради се о заставама. Према закону, у Бановини Хрватској треба да се код свих свечаности, на државним зградама, које припадају заједничким министарствима, вију само државне заставе. На оним пак зградама и надлештвима, која спадају директно под банску власт, треба да се вију државна и хрватска заставе. То је закон, на који су пристали измјеродавнији фактори Бановине Хрватске, кога је Бановина Хрватска јавно објавила, на би најосновнији ред тражио да га барем власти у Бановини Хрватској не крше! Видимо, међутим, из сплитских и осталих листова, да се догађа обротно, и да баш државне и банске власти редовно крше тај закон у свечаним приликама; па да се — како тврди и последњи број сплитског „Народног листа“, на државним зградама и надлештвима вију државна и хрватска заста-

ва, док се на бановинским надлештвима вије само хрватска заставе.

На другом месту јављамо о насиљима, која су извршена у Сплиту, против оних који су, поред хрватске, извесили и државну заставу; што показује крајњу разорност, у овим тешким временима, кад би државна заставе требала свима да је мила и света. Зар није то више него ли жалосно, да на рођендан ПОТПРЕТСЕДНИКА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВЛАДЕ, тобожњи његови присталице, и у његово име, батинама присиљавају људе, да скину Југословенске заставе, које су извешене њему у почаст? Читавом свету је, међутим, познато, да су све те „Заштите“ и сви ти „Јунаци“ у огромном делу прожети франковцима и фуртимашима, и да је њихова работа уперена, исто тако против Бановине Хрватске, као и против државне целине. Зато је у толико жалосније, што им се, са меродавне стране иде на руку, и што се са стране власти у Бановини Хрватској проводи очито кршење закона, па се заставе на државним надлештвима извешују посве обротно него што је у закону предвиђено.

IZ SLOVENSKOG SVETA

RASPOLOŽENJE U BUGARSKOJ

Vesti iz Sofije javljaju, da ta-mo vlada ubedenie, da će problem Dobrudže biti rešen u naj-skorije vreme i da će Dobrudža, koja je od starine bugarska zemlja, biti vrlo brzo prisajedinje-na majci otadžbini. Štampa sma-tra da je i sama rumunska vlada sklona da izade u susret Bugar-skoj, dok neki listovi pišu, ako Bukurešt ne bi pristao na to, da bi došlo do arbitraže Berlina. — Čitava strana štampa, jednako kao i jugoslovenski listovi, objavljuju sa velikim interesom vest o dočeku fudbalera iz Sovjetske Rusije u Sofiji, koji se pretvorio u, do sada neviđenu manifestaci-ju. Na dočeku je uzelo učesća oko 150.000 ljudi.

VESTI IZ SLOVAČKE

Iz Bratislave javljaju, da je slovačka vlada organizovala Dr-žavno veće, koje treba da bude najveća državna ustanova; a sa-stoji se iz 6 članova, imenovanih od vlade, 10 članova Hlinkin-garde i po jednog predstavnika partija. Švajcarska štampa veli, da bi to državno veće trebalo da zameni parlament i da bi tako Slovačka postala sasvim autorita-tivna država, po nemačkom uzo-ru. — Engleski listovi javljaju, da je bivši slovački ministar spoljnih poslova, g. Durčanski, morao da otkupi zato, što je svoj nedavni put u Moskvu preuzeo na svoju ruku, a da nije obavestio o tome Berlin. Londonski li-stovi kažu, da je Durčanski mo-راo da ode na zahtev Berlina.

POLJACI U ENGLESKOJ

Agencija Reuter javlja, da je potpisani nov sporazum između engleske i poljske vlade, prema kome se Engleska obavezala, da će preuzeti troškove za iz-državanje poljske vojske u En-gleskoj, u obliku zajma. Po-red poljskih vojnika, koji su već sada mobilizovani u En-gleskoj biće mobilizovani i svi poljski državljani, koji se na-

laze u Britanskoj imperiji. Poli-ska avijacija će imati poljske ofi-cire, ali će biti pod vrhovnom komandom engleskog ministar-stva vazduhoplovstva.

IZ ČEŠKO - MORAVSKOG PROTEKTORATA

DNB javlja iz Praga, da je 6 avgusta bio uapšen u Pragu Dr. Nestaval, šef praške oblasti Češke nacionalne unije. Zvanično sa-opštenje kaže, da je to uapšenje usledilo iz razloga, što ta organi-zacija stvarno predstavlja centar opozicije prema Rajhu.

ČEHOSLOVACI NA ZAPADU

„Exchange Telegraph“ javlja iz Londona, da je čehoslovačka vla-da u Engleskoj odlučila da or-ganizuje neku vrstu provizornog čehoslovačkog parlamenta u ino-zemstvu, koji bi trebao da se sa-stane ovih dana. Taj parlament će se sastojati iz 40 članova, od kojih je veći deo pripadao rani-jem čehoslovačkom parlamentu u Pragu, a sada se nalaze u Engle-skoj, gde mnogi od njih služe u čehoslovačkoj vojsci. Tako n. pr. ministar socijalne politike Neme-c služi kao kaplar u legiji. Parla-mentat će biti sastavljen od isto-toliko Slovaka, kao i Čeha.

Utakmica u košarci

Načelnništvo Saveza SKJ raspi-suje prve savezne utakmice u košarci za članove, članice, mu-ški i ženski naraštaj.

Utakmice će se održati 28 i 29 septembra o. g. u mestu, koje će se naknadno odrediti.

Na ovim utakmicama može su-delovati po jedna vrsta članova, članica, muškog i ženskog naraštaja (sa potrebnom rezervom) iz svake župe. Vrste mogu biti društvene ili župske.

Takmičenje se po izlučnom si-stemu (kup sistem).

Sva ostala uputstva poslaće se pravovremeno, a dotle neka žup-ska načelnništva preduzmu sve potrebno za trening i sastav vrste.

Tragična smrt br. Milenka Alagićića

U karlovačkoj bolnici umro je posle dugog i teškog bolovanja od zadobivene rane, brat Milenko Alagić, student prava i agilan sokolski radnik, rodom iz Gornjih Dubrava kod Generalskog Stola. Njega je ni kriva ni duž-na, bez ikakva povoda napao op-štinski beležnik, Simo Vucelić, na seoskom bunaru, gde je Milenko

došao da uzme vode. Vucelić ga je najpre udario nogom u stomak, oborivši ga na tlo, posle čega je ispalio revolverski me-tak, pogodivši ga u vrat. Ovaj podli zločin izazvao je opšte gnu-šanje u čitavom kraju, gde je pokojnik omiljen zbog svoga na-cionalnog i sokolskog rada, koga je godinama provodio, osnivaju-ći, sa učiteljem Pavlom Sunda-ćem, sokolske čete u okolnim se-lima i održavajući predavanja iz svih oblasti socijalnog i ekonom-skog života. Taj njegov rad nije bio po volji ubici, koji ga je zbog toga odavno mrzio, kao i čitavu porodicu Alagićića.

Pokojni brat Milenko Alagić, rođen je godine 1916 u pravosla-vnoj svešteničkoj porodici. Gim-naziju je polazio u Sremskim Karlovcima, a pravne nauke na zagrebačkom univerzitetu. Sve slobodno vreme upotrebio je u radu za prosvetivanje naroda. Plodovi njegovog rada najrečiti-ji su dokaz koliko uspeha može postići jedan intelektualac, ako se posveti svome narodu. Škoski mladići iz Gornjih Dubrava, kao i zorni Sokoli najviše žale smrt svoga osnivača i zborovode tam-buraškog zbora, kao i sve okol-ne jedinice, a jugoslovensko so-kolstvo sačuvaće mu trajan spom-en i sećanje.

Slava sokolu-mučeniku Milenku Alagiću!

Lj. S.

Соколни помен др. Рајсу

Соколошко друштво Београд IV приредило је прошле недеље по-мен великом пријатељу нашег народа, Др. Р. А. Рајсу, швајцар-ском новинару, који је за време прошлог светског рата учинио големих услуга нашој национал-ној борби и сав се залажио за наше ослобођење и уједињење, па се после рата стално наста-нио у Београду, где је умро 1929 године. Помену су присуствова-ли бројни одличници, на челу са председником општине града Београда, Ј. Томићем и замени-ком старешине Савеза Сокола, бр. нинк. М. Смиљанићем. О поко-никовим заслугама за наш народ говорио је старешина Сокола IV, бр. Др. М. Стефановић, коме се захвалио позивач Др. Рајса, г. Рулоф Фаер. Говорио је и прет-седник управе удружења реп. о-фицира, г. Т. Богдановић, Прет-

Kratke vesti iz našeg sokolstva

Sokolsko društvo u Kamniku kupilo je mesni park, u površini od preko 10.000 kv. m., sa kupa-lištem „Neptun“ i dvospratnom stambenom kućom. Kupljeni ob-jekti biće temeljito preuređeni, napose park, koji je bio posve zapušten, a kuća će također biti renovirana, tako da će i park i kupalište pridoneti mnogo turis-tičkom razvoju Kamnika.

Ovaj akt kamničkih Sokola na-išao je na zaslužen priznanje svega građanstva, bez razlike po-litičkog mišljenja, koji su odlu-čili, da nastojanja Sokolskog društva za što skorije uređenje parka i kuće izdašno pomognu. Zasluga za ovu uspelu akciju ide vrednoj braći iz uprave, na čelu sa starešinom, bratom Knezom Anotnom. Mnogo su pripomogli tome i braća A. Vodnjal, sadanji sreski podnačelnik u Novom Me-stu i mesni advokat Dr. France Trampus.

Kamnički Sokoli priređiću na svome novome posedu prvi javni nastup 1 septembra, za koga se vrše velike pripreme. Javnost sa puno pažnje i solidarnosti prati rad kamničkog Sokola, koji je kroz poslednjih par godina učinio zamernih usluga svome mestu u svakom pogledu.

Sokolsko društvo Maribor III priredilo je sa vežbačima tzv. „tajni“ izlet na severnu granicu u St. Ilj. Jedna grupa pošla je na

biciklima a druga peške, putem, koji je bio označen prema naro-dno - odbrambenom planu. U St. Ilju, bio je skupni sastanak gra-ničnog sokolstva iz okolice, na letnjem vežbalištu, a u sokolani zajednički ručak, koga su spre-mile vredne sestre na poljskim ognjištima. Uspeh ovog izleta bio je vanredan, zašto treba zahvali-ti načelniku Sokola III iz Mari-bora, br. Heriču i starešini društva St. Ilj, br. Rogliču.

Sokolsko društvo Duga Resa priredilo je prošle subote naraštajsku akademiju sa devet tača-ka, koja je uspeła preko svakog očekivanja, zašto ima najviše za-sluga agilni društveni prednjački zbor na čelu sa načelnikom, bra-ćom Filipom Kokom. Najviše su se istakle naraštajke na sprava-ma i muška skupina. Publika, ko-ja je u velikom broju posetila priredbu oduševljena je pozdra-vila izvođače, zadivljena radom dugareškog Sokola, koga i pro-tivnici cene.

Društvo priređuje još jednu a-kademiju, za 31 o. m. U toku su i obimne pripreme za proslavu Kraljevog rođendana. — Sokolsko društvo Karlovac priredilo je prošlu nedelju izlet svoga članstva u Dugaresu, gde je na letnjem vež-balištu odigralo sa domaćim So-kolima nekoliko utakmica u od-bojci. Ovu posetu vrtiće domaći karlovčanima u nedelju 11 o. m.

Гласови штампе

Пишући о реформама, о који-ма се толико говори у нашој јавности, лист „Југословен“, ко-ји излази у Великој Кикинди, вели, да нови поредак мора да се темељи на социјалној правди и демократији, не само поли-тичкој, већ таквој, која ће по-стојати на свима подручјима људског рада и живота. У так-вом поретку нестале оштре оцр-тане класне разлике и наступиле заједничка сарадња за добро народа“.

„Према томе, не смемо дозво-лити да нас неко стран гура пу-тем који није својствен нашој природи и тежњи, да све своје елементарне силе посвећујемо на-претку и усавршавању свог жи-вота. Опасност постоји у томе, да се заводимо туђим жељама и страним смерницама које имају за циљ све пре, него наш инте-рес, наш добро и благостање“.

„Народна Одбрана“, орган и-стоименог националног удруже-ња, пише у последњем броју:

„Определити се за нов поредак много је теже, него napustiti stari. Novo, koje želi da zameni stari porijek, ima dva smisla i dve težnje, koje se, u krajnjoj liniji, poklapaju: obadve satiru i uništavaju ličnost čovekovu i njegovu slobodu. A baš to dvo-je ne bi niko od nas mogao

žrtvovati. Zato naše rešenje ne bi smelo biti u podražavanju, slepom i bezuslovnom, nijednom poretku sa strane. Ono se nalazi u vraćanju našim osnovama, u oživotvorenju našeg društvenog ideala i stvarnom ponarodavanju države, i po duhu i po metodi: mora da znači i nove ljude i nove metode i još nešto više od toga: novi istinski narodni kon-struktivni duh i zamah.“

Г. Адам Прибићевић, у „Се-љачком коду“ написао чланак, у коме савршено устаје против нинолаштавања наше славне на-родне традиције и наших вели-ких историјских вредности. Г. Прибићевић каже, да се плански руше све вредности, почевши од Св. Саве и Косова, па до Вој-воде Путника и Мишића, и сд Мирослављевог Јеванђеља, до Грачанице и Душановог законика.

„С планом, систематски доказу-је се нашем народу како мора признати да је био ништа, ако жели да се из њега умеси колач.“

Али од ничега никад нечега нити од бадеге колача! И ми желимо савршенији и бољи свет од овога, и боримо се за њ. Али ми знамо да нико не уништава старе капитале, ако хоће да ства-ра нове, па ни капитале духовне.“

PROTIV ČLANOVA SOKOLA

Pišu nam iz Splita: Ne proda-gotovo nedelja, a da naša grad-ska opština ne otpusti, ili ne u-kloni na neki drugi način nekog svog službenika, koji je član So-kolskog društva. Tako je ovih dana bio penzionisan naš brat, Marin Ljubica, pok. Duje, nad-zornik gradske policijske straže, koji je na tom mestu bio od g. 1926, a koji ima ženu sa petoro maloletne dece. Ako bi neko društvo, ili neki brat, znao za neko zaposlenje za brata Ljubicu, mo-limo da to javi Sokolskoj župi u Splitu.

ČITAJUĆI NOVINE...

Verovali ili ne, — splitska „Katolička Riječ“ objavljuje u prošlom broju članak, u kome kaže, da su „stanovišta Beograda u pitanju nekih katoličkih ustanova, korisnija za te ustanove, nego li stanovišta banske vlasti u Zagrebu!“...

Nismo verovali svojim očima, pa smo pročitali još jedanput. I zaista, — „Katolička Riječ“ iznosi, da je beogradsko ministarstvo prosvete (još pod ranijim ministrom), podelilo rang univerziteta svima katoličkim bogoslovijama u Jugoslaviji, dok banska vlast to još nije učinila; te da je beogradsko ministarstvo prosvete katoličkim veroučiteljima priznalo izvesne godine službe i povišilo im pripadnost, daleko pre nego što je to učinila banska vlast u Zagrebu. „Katolička Riječ“ tvrdi dalje, da je kod banske vlasti trebalo „čekati i moljati“, a da još ni do danas veroučitelji nisu primili svoj novac; da su „neka gospoda u Zagrebu sve učinila, da bogoslovija u Splitu ne dobije rang univerziteta“; i poziva banske tu naredbu nije hteo da protigne beogradsku uredbu na Banovinu Hrvatsku, da „time dokazuje, da je i ona (banska vlast) za ravnopravnost između Hrvata katolika u Banovini Hrvatskoj, i onih izvan nje.“

I tako smo, niti godinu dana nakon osnivanja Banovine Hrvatske doživeli, da ultrahrvatska „Katolička Riječ“ tvrdi, da Hrvati u ostaloj Jugoslaviji uživaju veća prava nego oni u Banovini Hrvatskoj, ne ostaje ništa drugo, nego ličkih ustanova u Banovini Hrvatskoj, ne ostaje ništa drugo, nego da zahteva, da se na njih protigne — beogradske uredbu!... Pa kad čovek pomisli, šta li sve ti isti klerikalni listovi nisu napisali, i što sve danas pišu o „proganjanju katoličke crkve i Hrvata sa strane Beograda“, onda se zaista mora od srca nasmejati, kad vidi, kako je najjedanput čak i Beograd postao katoličkiji od Zagreba, — čim se radi o višem rangu profesorskih mesta i o pitanju pripadnosti!...

U vezi sa time, zanimljiva je i ova pikantija: Odjelni pretstojnik, Žilić, nema drugog argumenta u odbrani od napada „Hrvatske straže“ i „Katoličke Riječi“, zbog tih bogoslovlja, nego što je taj da zbog principijelnog stava autonomije Banovine Hrvatske tu naredbu nije hteo da protigne. Dakle samo zbog toga, da se što jače naglasi odvojenost, može da se nanese šteta čak i takvim „stoprocentnim“ Hrvatima, kao što su gospoda oko „Hrvatske straže“ i „Katoličke Riječi“... A ti „stoprocentni“ Hrvati, koji bi inače, kad bi se radilo ma u kom interesu drugih Hrvata, podigli viku na svako bezodvlačno protezanje beogradskih uredbi na Banovinu Hrvatsku, — čim se radi o povišenju profesorskog ranga i o povišenju pripadnosti, zaboravljaju na sve zasebne individualnosti, i traže — bezodvlačno protezanje beogradskih uredbi!...

„NARODNA ODBRANA“, se u jednom od prošlih brojeva, vrlo opravdano žali na postupke izvesnih stranih preduzeća, pa kaže:

„Niko nema ništa protiv toga da strana preduzeća u našoj zemlji pošteno zarađuju (kada

već nismo u mogućnosti da strane kapitale zamenimo domaćim), ali je jasno, da ona moraju da rade u duhu zakona, da odgovaraju svima obavezama prema državi, koja im pruža mogućnost rada i zarade. Međutim, to u većini nije slučaj. Mnoga strana preduzeća u našoj zemlji vremenom se osile, dobiju monopolistički i diktatorski karakter, korumpiraju sve što se može korumpirati, izigravaju zakonske propise, vrše razne malverzacije, prikrivaju čist dobitak većim i nedozvoljenim načinima bilansiranja, ne plaćaju državni porez, i t. d.“

Sve je to tačno i žalosno, ma da ima i domaćih preduzeća, koja rade slično... Međutim se treba pitati, — da li bi sve to bilo moguće, kad tim stranim preduzećima nebi pomagali naši ljudi, oni koji za njih interveniraju i koji zlopotrebljavaju vlast, koju vrše? I da li je, prema tome, moguće povećati efikasnu borbu protiv tog importiranog zla, dok kod nas samih ima ljudi, koji jedva čekaju da tom zlu pomognu, ne vodeći brigu ni o državi ni o narodu, već samo o svojim ličnim interesima?!

„Službene novine“ banovine Hrvatske objavile su nedavno, u samom jednom dan, da su vlasti, na osnovu člana 19 Zakona o štampi, zabranile rasturanje čitavog niza letaka subverzivne sadržine, — njih preko 20 na broj! Letci nose naslove, kao n. pr. „Proglas komunističke internacionale“, „Dr. Ante Pavelić, jedini spas Hrvatske“, „Pobeda osovine, Hrvatski narode“, „Dajmo sve naše poverenje poglavniku Dr. Paveliću“, „Za slobodu i nezavisnu Hrvatsku državu“, „Pavelić na pomolu“ itd. A ipak, — mudrijaši u Banovini Hrvatskoj će i dalje svu svoju brigu ulagati u to, da premeštaju, šikaniraju i otpuštaju Sokole, koji sigurno nisu objavili niti jedan od sličnih letaka!...

Anonimni dopisi se ne štampaju!

U poslednje vreme smo nekoliko puta dobili vesti iz sokolskog života, a naročito o napadajima na Sokole, na kojima nije naznačeno, ko ih šalje. Upozoravamo, da takve dopise na možemo i nećemo štampati, jer se može dogoditi da nam neki protivnik podmetne neku vest, a mi netačne vesti ne želimo donositi ni onda, kad idu na štetu naših protivnika. Molimo zato sve naše saradnike, da uvek poprate potpisanim pismom svaku svoju vest, a stvari koje se tiču napada na Sokole ili slično, daće se u štampu samo onda ako su poslate od strane društava, ili župa. Anonimne dopise ne štampamo nikako!

„РЕЧИ НАЦИЈЕ“

Београдска Радиостаница уела је у свој јутарњи програм емисију „Речи нације“, од 4 о.м. Свако јутро емитују се, као „речи нације“, разне изјаве, песме, и цитати од највећих наших писаца, песника, политичара и научника, попраћене пригодном музиком. Ова новина престонице Радиостанице наишла је на свеопште одобравање, а како нам пишу из унутрашњости, нарочито је топло поздрављена у сокoлским јединицама. Препоручамо нашем чланству да, по могућности, слуша сваког дана пренос „Речи нације“.

Naši iseljenici u Vestfaliji

Iz Vestfalije, u Nemačkoj, doputovala je u Jugoslaviju i ove godine delegacija naših iseljenika, pod vođstvom predsednika Narodnog Saveza, br. Pavla Bolhe, koja će kao i svake godine učiniti pohod na Avalu i Oplenac. Ovu putu doputovala je i jedna grupa dece, koja su prvi puta posetila zemlju svojih roditelja. Deca će također posetiti Avalu i Oplenac. Predsednik Saveza naših iseljenika u Nemačkoj, br. Bolha posetio je Savez Sokola i redakciju „Sokolskog Glasnika“, izrazivši se vrlo pohvalno o pisanju naše štampe i zažalivši, što list brojni pretplatnici u Nemačkoj primaju neredovito.

Delegati br. Bolha i predsednik Katoličkog Saveza, g. Ivan Lindić, posetili su u Beogradu i Ministarstvo vanjskih poslova, socijalne politike i narodnog zdravlja, telesnog vaspitanja naroda, ministarstvo prosvete i ministarstvo građevina, gde su bili srdačno primljeni od strane resornih ministara, kojima su izložili rad našeg življa u Nemačkoj i zatražili potreban broj učitelja za naše škole, jer su se naše kolonije znatno povećale dolaskom iseljenika iz Banovine Hrvatske, kao i onih iz Francuske i Belgije, koji su u velikom broju došli u Nemačku. Naše vlasti pokazale su puno razumevanje za kulturne potrebe naših iseljenika u Nemačkoj i obećale pomoć. Delegati su naročito istakli da se rad naših društava u Vestfaliji uspešno razvija, uprkos ratnih prilika i da im nemačke socijalne vlasti idu na ruku.

О „Соколском Гласнику“

„Братство“, гласник соколске жупе Осиек, објављује у прошлом броју чланак старешине, Др. Д. Круља, под насловом „Соколска штампа у смени поколења“. У чланку се каже, између осталог:

„Када читамо „СОКОЛСКИ ГЛАСНИК“, главни орган соколске мисли, ми осећамо сву снагу једне младе нације у слободи којој су њезина страдања открила бескрајне вредности духовног живота и нове дужности, да на њих љубоморно пазе и сачувају их на сва времена. То су исконска уверења, живи пламен који избија из срца и душе и обухвата човека и земљу. Тај пламен уздиже малодушне и сагорева неверне који могу да посумњају у снагу нације. То је борба свести против малих и великих без обзира на њихову снагу и њихов број. У сваком ретку као да говоре генерације, које траже право на извршење аманета који су оставиле, на чување завета који су од Видовдана до данас полагале. И те живе речи често су само песме са гусла у муклој ноћи, када уморни и усташени спавају немирним сном а оне одјекују урвинама и планинама, често сурове и бурне у данашњој ери страха и застрашивања, али увек снажне и јуначке. И када уздигнутом заставом соколске припадности и пожртвовности позива на окуп за одбрану земље и спас народа, „СОКОЛСКИ ГЛАСНИК“ то чини у срчаном налету устрељеног сокола, кога не може ништа ни зауставити ни застрашити!“

Tečaj SOP Sokolske župe Ljubljana

Pod geslom „bodi pripravljen“ je bil tečaj otvoren u nedelju dne 21. jula i trajao 8 dni. Vršil se je u skrajšanem obsegu. Tečajnikov je bilo 22 iz vseh okrožij razen Zasavskega.

Tečaj sta organizirala brata vršilec dolžnosti župnega načelnika Stane Pirc in župni prosvetar prof. Lojze Merčun.

Dnevni red v tečaju je bil čisto vojaški: vstajanje od 6 uri in spanje ob 21 uri. Dnevno delo se je pričelo vsak dan ob 7 uri z razgibalnimi vajami. Od 8 do

12 ure so bila predavanja ter vaje v streljanju.

Vseh predavanj je bilo 33 ur. Predavateljev je bilo 9, večinoma iz vrst bratov rezervnih oficirjev. Streljanje je bilo 6 ur, terenskih vežb 3, poučnih ekskurzij 2. Streljanje je bilo zaključeno s strelsko tekmo, ki je odlično uspela. Vsi bratje tečajniki so se prav dobro izkazali.

Bratje, ki so tečaj dovršili, bodo imeli pač dela dovolj. Najprej bodo organizirali SOP doma v svojih edinicah, potem pa še v svoji sosesčini.

DOGAĐAJI U SVETU

Napetost između Velike Britanije i Japana na Dalekom istoku raste iz dana u dan. Posle hapšenja uglednih engleskih ličnosti u Japanu, o kome smo javili u prošlom broju, došlo je do hapšenja japanskih novinara u Londonu, koje je izazvalo veliko ogorčenje u Japanu. Japanska vlada je uložila protest, ali je lord Halifax odgovorio, da je to stvar engleskih sudova i uzeo je nepopustljiv stav. Japanska štampa traži odlučne korake sa strane svoje vlade, pa čak i prekid odnosa sa Velikom Britanijom, ali engleska štampa odgovara istom odlučnošću, koja ne daje izgleda na popustljivost. Prema tome se računa, da je englesko-japanski sukob ušao u kritičnu brzanu tempom. Sem toga vodi se opsežna akcija da se šezdeset američkih razarača ustupi Engleskoj, za pojačanje njene mornarice.

Paralelno sa time, zaoštruju se i odnosi između Amerike i Japana, pa američka štampa traži, da politika Vašingtona prema Tokiju bude odlučnija, i da se ne dozvoli, da Japan nesmetano provodi svoju imperijalističku politiku u Aziji i na Tihom Okeanu. U vezi sa time, kao i sa sukobom u Evropi, u Americi sve više jača propaganda za uvođenje opšte vojne obaveze, tako da je vojni odbor Senata, sa 12 glasova protiv 3, već prihvatio uredbu o vojnoj obavezi, za koju se odlučio izjavio i prezident Rusvelt, general Pershing itd. Američka vlada je preduzela takođe vrlo oštre mere protiv „pete kolone“, a program naoružanja izvodi se u brzanim tempom.

U vezi s time, treba spomenuti i spor oko francuske Indokine, koju bi Japan hteo da uzme za sebe. Međutim su Engleska i Amerika odlučile da se odupru tome, a tvrdi se da je i zapovednik francuskih četa u Indokini odlučio, da se suprotstavi namećama Japana, bez obzira na stav današnje francuske vlade. Rusija još uvek zadržava rezervisan stav prema svim tim sukobima, ali nastavlja da podupire kinesku vladu, kao i ranije.

Govor ministra spoljnih poslo-

va Sovjetske Rusije, g. Molotova, o sovjetskim odnosima prema ostalim državama i o sovjetskoj spoljnoj politici, izazvao je razumljivo pažnju svih državnika i listova. Sadržina tog govora već je svima poznata, pa je razumljivo pogledati, kakve je komentare izazvao u pojedinim zemljama.

Nemačka i italijanska štampa pokazuju se vrlo zadovoljne govorom g. Molotova, zato što je podvukao, da su nemačko-sovjetski odnosi nepomućeni, dok se odnosi sa Italijom poboljšavaju. Nemački i italijanski krugovi su zadovoljni i zbog toga, što je g. Molotov kazao, da se odnosi sa Engleskom nisu poboljšali, a o odnosima sa Amerikom da ne može da kaže ništa dobro. Engleska štampa primećuje, da nju govor g. Molotova nije ni najmanje iznenadio i da je najvažnije u njemu to, što g. Molotov ističe, da će rat još dugo trajati, da u njemu može da dođe do novih sukoba i novih učesnika, i da Rusija treba svim snagama da se sprema za svaki slučaj.

Strana i neutralna štampa podvlači takođe taj deo govora i vidi u njemu dokaz, da Rusija neće da se angažuje ni na koju stranu i da ostavlja sebi otvorena vrata za sve mogućnosti, pa tako i za novo teritorijalno širenje. G. Molotov je izričito kazao, da Rusiju očekuju novi uspesi, a švedski i švajcarski listovi pišu, da je glavno što se nalazi u tom govoru, pripravnost da se iskoristi svaka prilika za osiguranje i proširenje dosadašnjih uspeha; dok je odnos prema ostalim državama ostao i dalje zagonetan i nesiguran. G. Molotov je spomenuo i napore za poboljšanjem odnosa sa Japanom, ali je istovremeno naglasio pune simpatije prema Kini i prema njenoj borbi za neovisnost od Japana, u čemu se nalazi na istoj liniji sa britanskom i američkom politikom, ma koliko da je optužio Ameriku, da ima iste imperijalističke ciljeve kao i Japan. Strani posmatrači zaključuju, da bi Rusija rado videla i sukob na dalekom istoku, između Japana sa jedne strane, te Amerike i Rusije s druge strane. Kod toga bi ona i dalje ostala formalno neutralna, podupirući borbu Kine i nastojeći da,

i iz tog sukoba, izvuče za sebe što više koristi.

Ne samo londonska štampa, nego i britanski zvanični krugovi objavili su poslednjih dana nekoliko saopštenja, u kojima se upozorava narod, da veliki nemački napad na Englesku može da usledi svakog časa, i da treba biti spreman. Neki neutralni listovi fiksiraju datum toga napada između 10 i 15 avgusta, dok naprotiv u samoj Engleskoj, kao i u nekim neutralnim zemljama, postoji obratno mišljenje, da do napada neće doći pre jeseni i da će biti odložen na proleće. Engleska štampa i engleski državni tvrde, da je Velika Britanija potpuno spremna da dočeka svaki napadaj, a ukoliko on ne bi usledio do jeseni, da je do proleća nemoguć, i da je u tom slučaju položaj Velike Britanije daleko povoljniji. Nemačka i italijanska štampa kažu naprotiv, da je položaj Engleske bezizlazan i da će, pre ili posle, morati da popusti.

Spominju se i različite akcije za mir, ali danas je već sva neutralna štampa jednodušna u mišljenju, da do mira u sadašnjem trenutku ne može doći i da će se rat nastaviti.

Izveštaj o radu

»Sokolske štedne i kreditne zadruge u Splitu«, kroz prvo polugodište 1940

Na 28. januara održana je godišnja skupština, na kojoj je odobren godišnji obračun, bilans i rad upravnog i nadzornog odbora za 1939. godinu, te je popunjena uprava. Radi ovako teških prilika nije se mogla provesti jača propaganda za zadrugu, ali je ipak upisano 27 novih zadrugara, sa 146 poslovnih udjela, te je sada stanje: 306 zadrugara, sa 1.225 poslovnih udjela.

Od početka godine ukupni je promet 2.714.493,82, a novčani promet 892.401,50, u žurnalu ima 588 stavka. Poslovanje je bilo sljedeće:

Aktiva: Blagajna je primila 465.369,75, izdala 427.031,75, stanje kase 38.338. — Kroz 1. polugodište izdano je 33 zajma u iznosu od 109.680. Ukupno je dugovanje 359.373. Likvidirano je 15 zajmova, a povraćeno 132.392, te je stanje 68 dužnika sa 226.981. Od početka godine više je 18 dužnika a manje duga 22.713. Zajmovi se daju uz čistih 7% kamata, a najviše se otplaćuju u mesečne obroke. Iz ovoga se vidi,

da se najviše daju mali zajmovi, a da zadrugari vrše tačno svoje obaveze prema zadruzi. Zato ona može da dobro radi i napreduje. — U aktivnim tekućim računima ima zadruga položeno kod Drž. hipot. banke 82.494, kod Pošt. šted. Zagreb 312.34, dočim kod zadrugara 77.530 u 8 tekućih računa. Njima je ukupno isplaćeno 94.204, a povraćeno 16.674. — Poslovni udjeli kod revizijskog saveza iznose 1.000. — Inventar je 200. — Tiskanice 4.216,75. Troškovi 1.019,91. — Ukupno aktiva 432.092.

Pasiva: Ulošci na štednju imaju 73 štediša i 375.790, novih 12 11, likvidirano 3. Uloženo je svega 533.620, a dignuto 157.830. Na uloške računa se godišnju kamatu 3 1/2%. — Privremeni račun 20. — 1.225 poslovnih udjela po 25 skupa 30.625. — Rezervni fond 5.120. — Socijalni fond 1.560. — Prosvjetni fond 1.560. Iz ova 2 fonda izdano je 2.000 din. pripomoći. Dohotci bruto 14.026. — Ukupno pasiva 432.092.

Prihodi su: upisnina 135, kamate na aktivne tekuće račune 4.233, na zajmove 9.658. — Rashodi su: poštarina 163,75, kancelarijske potrepštine 476, razni 389,16.

Upravni odbor održao je 6 mesečnih sjednica, a nadzorni

odbor pregledao je poslovanje zadruge 2 puta.

Штампана о соколству

Шибенска „Трибуна“ се осврће у последњем броју на чланак „Соколског гласника“, под насловом „Соколи и фантови“, у претпрошлом броју, на нарочито истиче приправност соколства, да сарађује са сваком југословенском, са сваком српском, хрватском и словеначком организацијом, која је спремна да брани целокупност и независност југословенске државе. „Трибуна“ на то каже:

„Ове дивне ријечи „Соколског гласника“ могу само обрадовати све праве пријатеље ове земље и овог народа. А оне показују сву озбиљност којом соколство схвата данашњи наш положај. Сокол је још једанпут учинио један корак, који неће и не може остати незапажен. Он је личним примјером показао да пред интересима нације и државе сви лични и ускогрудни обзира падају, и сад може да пуним правом чека на одговор“.

SMETNJE NAŠEM LISTU

Iz nekih mesta u Banovini Hrvatskoj nam javljaju, da pretprošli broj „Sokolskog glasnika“, u kome je objavljen članak „Jugoslaveni u Banovini Hrvatskoj“, veliki broj naših pretplatnika nije dobio. Iz jednog mesta nam javljaju, da je broj bio zaustavljen na pošti te da je pretplatnicima, koji su došli da traže list, kazano, da su ti primerci zaplenjeni. Znači da već i poštari vrše cenzuru u Banovini Hrvatskoj...

ЧАСОВНИЧАР И ЈУВЕЛИР М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских
часовника за руку
и цеп, златног на-
кита, кристала, сре-
бра, пехара и плакета

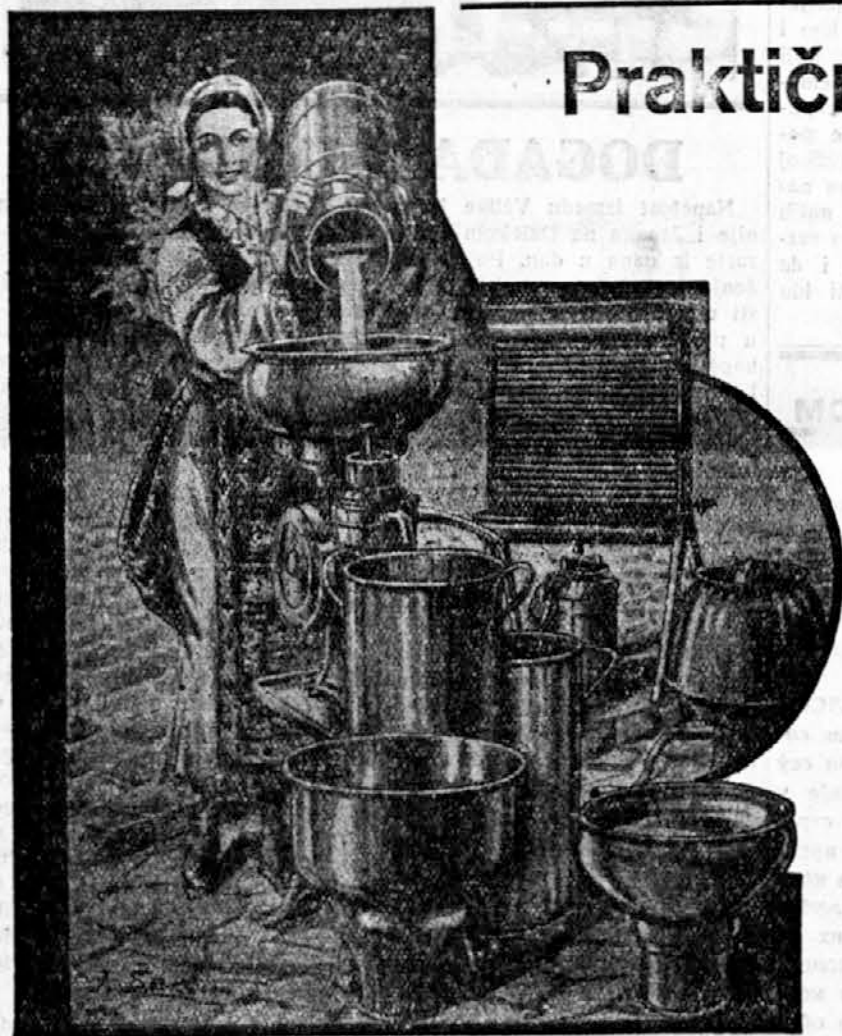
Браћи и сестрама попуст

Цене врло солидне. Стручан рад

Тражите цене за израду

клинаца и значака

Практичне користи од млекарства

Najvažnija živežna namirnica jeste mleko i mlečni proizvodi. Velike koristi možemo imati, ako se poslužimo sa modernim aparatima za preradu mleka. Pomoću tih modernih sprava možemo dobiti razne vrste sireva, kajmaka, putera, jogurta itd. Ako ove vrste mlečnih prerađevina pravimo primitivnim putem, neće biti higijenske ma koliko pažnje tome posvetili, a niti će biti strogo ekonomski mleko iskorišćeno. Dakle, važno je napomenuti pomoću brze i sigurne prerade mlečnih proizvoda, kao i kvalitete još i strogu čistoću kao i racionalno iskorišćavanje mleka. Sprave za preradu mleka su različite. Imaju ih na ručni i na električni pogon. Za naše selo došle bi u obzir u glavnom sprave sa ručnim pogonom.

Svi pojedinci, koji imaju jednu ili više trebali bi da pregledaju stovarišta ovih sprava, pa da se uvere o praktičnoj vrednosti istih, a u koliko pojedinac nije u stanju da sam nabavi ove moderne sprave, preporučuje se da se njih nekoliko udruže ili u tu svrhu osnuju mlekarsku zadrugu za zajedničku preradu mleka.

Veština spremanja i prerada mleka u mlečne proizvode, pomoću ovih aparata nije teška, a postoje i praktična uputstva za ovu svrhu, iz kojih se može na veoma lak način postići uspeh.

Preporučujemo svima ekonomima i zemljoradnicima, da se za sva obaveštenja za nabavku raznih potrebnih sprava u mlekarstvu kao i sve stručne upute za spremanje mlečnih proizvoda obrate najpouzdanijoj i najsavetnijoj stručnoj firmi:

Moderno mlekarstvo „Titan“

Beograd - Kraljice Natalije ulica 13

koja ima na skladištu sve potrebne mlekarske cprave i aparate. Obratite se gornjoj firmi još danas za obaveštenja i cene.

Bosansko dioničko društvo za elektrinu

U JAJCU

Utemeljeno 1897 g.

Telefon: Jajce 2

Brzjav: ELEKTROBOSNA

Račun kod Pošt. šted. Sarajevo br. 6154 • Poslovni Biro: BEOGRAD, Kornelija Stankovića br. 16

PROIZVODI:

Ferrosilizijum	heksakloretn
kaustička soda	tekući klor
dikloretilen	klorno vapno
tetrakloretn	kaporit
pentakloretn	cinkov klorid
Irikloretilen	